

40 ár Froðbiar sóknar Javnaðarfelags

1. október fyri 40 árum síðani varð Froðbiar sóknar javnaðarfelag stovnað av 5 monnum, ið vóru komnir saman í einum hjallara seint á kvöldi aftaná ein stóran politiskan fund, sum verið hevði í Klubbanum á Tvoroyri.

Ljosið var bara ein kertustubbi. Men í sinninum brann so mikið bjartari fyri teirri nýggju hugsjónini, ið nú skuldi leggjast til bardaga fyri.

Hesir fimm komu ikki at verða einssamallir.

Skjótast limatalið. Og nú er felagið óvæðt hitt fjórmentasta í Føroyum, oman fyri 300. Og veljaratalið hjá javnaðarflokkinum í sóknini liggur til løgtingsval omanfyri 600.

Av Suðuroyar 4 valdomisvaldu monnum eiga javnaðarmenn teir 3.

Felagsins fyrsti formaður var Hans Jacob Lindberg, timburmeister.

Hans Jacob Lindberg

HINIR FORMENN FELAGSINS HAVA VERIÐ:

Thomas Michael Strøm, timburmeister, Trongisvægi.

J. P. Vang, handilsmaður, Tvoroyri.

Poul Øster, skrivstovustjóri, Tvoroyri.

Andreas Olsen, bátabyggjari, Liðin, Tvoroyri.

Poul Holm, arbeiðsmaður, Tvoroyri.

Karl Jespersen, fyrrverandi arbeiðs- og fiskimannafelagsformaður, Reinhold Sila, fiski- og arbeiðsmaður, Tvoroyri.

SUM SKRIVARAR FELAGSINS HAVA VIRKAÐ:

P. M. Dam, lærari, Tvoroyri.

Poul Øster, skrivstovustjóri, Tvoroyri.

Gunnar Petersen, arbeiðsmannafelagsformaður, Tvoroyri.

NUVERANDI STJÓRN

FELAGSINS ER:

Reinhold Sila, formaður Tvoroyri

Mervin Dimon, næstformaður, Tvoroyri.

Gunnar Petersen, skrivari, Tvoroyri.

Ove Bech, kassameistari, Trongisvægi.

Hákon Carlson, stjórnarlímur, Tvoroyri

Dánjal á Rana, stjórnarlímur, Tvoroyri

Peter Carl Bech, stjórnarlímur, Trongisvægi.

TILTAKSMENN ERU:

Sigmund Strøm, byggimeistari, Trongisvægi.

Herluf Niclasen, fiskimaður, Tvoroyri.

GRANNSKODARAR ERU:

Anna Olsen, kassameistari komunnar, Tvoroyri.

Hans Hendrik Strøm, skrivstovufulltrúi, Tvoroyri.

Tað er ikki at taka seg aftur í, at Froðbiar sóknar javnaðarfelag

hefur verið eitt hitt mest livandi og initiativrika politiska felag í Føroyum. Og tað kann leggjast aftrat, at tað hevur virkað sum hitt mest demokratiska felag, sum ein kann hugsa sær. Fundarrikt og fjólbroytt og vittervandi. Tess álitismenn hava áttið havt høv kvæmsta samarbeiði við limirnar.

Innanfyri tess veggir hava óbrennandi politisk mál verið gjølla viðgjørd, áðrenn tað hevur verið lagt til brots fyri teimum. Tað er hetta livandi samarbeiði millum limirnar og felagsins álitismenn.

ið hevur lagt tað botnfasta grundarlagið fyri einum stóðugum vøkstri og menning av sosialistiskum hugsjónum, ikki bara í Froðbiar sókn, men langt út um eingjarðarnar í Suðuroy og víða um í Føroyum.

Felagið hevur ikki bara verið fundarrikt í sóknini, hann hevur eisini skipað fyri sosialistiskar orðgongu frá oyggj til oyggj.

Menn skira Suðuroyna fyri tað reyðu oynda, tí hennara sosialistiska veljarafjöldi telur meiri enn helmingin av øllum veljarum í oynni.

Hetta glasliga úrslit í 40 ár síðan sosialisman festi røtur í Føroyum, skyldast ikki í litlum muni javnaðarfelaginum í Froðbiar sókn.

Bláðið eigur ikki pláss til gjølla lýsing av øllum stríðsmunnum felagsins, hvussu so fegin og víldi gjørt tað. Til tess er talið ov stórt. Men eg kann tó ikki lata vera við at siga nokur orð um formenn og skrivarar felagsins, sum ein úrskurð av tí fólki, sum hava borið felagið uppi.

HANS JACOB LINDBERG

Álitismaður av besta stoppi. Agrytín og klettafastur í trúnni uppá tey sosialistisku idealini. Var ótrúystilgur í teirri dagliga agitativni fyri flokkinum og teim um uppgávum, sum flokkurin hevði sum mál at fáa loyst til bata fyri arbeiðara- og fiskimannastattina og Føroya fólk sum heild tikið. Eldurin í honum fyri hinum minni menta og fyri tí, sum hann kundi verið rætt, gjørdi hann ofta so heitan fyri sínum sjónarmiðum, at onkur, sum ikki kundi hann, kundi misskilja hans eldhug og tað hann at vera ov mikið ágangandi og stríðsfúsan. Men eingin ivást kortini í, at hann ógna lótu sjálvar ivaðist í sok síni sum verandi tann einasti rætti og hin einasti farandi vegin at ganga hjá teirri minnimentu fjøldini og einum hvørjum rættshugandi menniskja.

THOMAS MICHAEL STRØM

Hann var valdur sum løgtingsmaður fyri sjálfstýrisflokkinn áðrenn javnaðararræslan varð organiserad her á landi. Men longu í fyrstu talu síni á tingi boðaði hann frá, at hann var sosialistur, og hann víldi fyrstast við sosialismum, tað ið tann dagur kom, at sosialistarnir fóru at gera politisk felag í Føroyum.

S.P. Komoy, ið sat á tingi saman við Th. M. Strøm, segði um hann, at hann aldri hevði mott reinari idealisti og idnari frambrúðsmanni og talara fyri arbeiðara- og fiskimannastattina enn Th. M. Strøm.

Th. M. Strøm var allar dagar sínar ein hin fremsti álitismaður innanfyri Fylking og fakfelagsrúnluni á plássinum og í Føroyum.

Oftani mátti stór tók takast fyri lónbata og betri arbeiðskorrum. Tá var hann altíð í andlegittinum og legði móti broddinum. Men væl var hann menetunnarliga at sær komin, at hann altíð var í sinnissins javnvág og leyp aldri framav. Hann dugdi væl at skriva og leggia orð síni soleiðis, at menn máttu lurta eftir honum við virðing og respekt. Høviskur og sterkur á væl grundaðu stóðu síni, sum hann var, var hann ikki lættur at fara um hornið við.

Sum hin sterki maðurin í orðadrátti og upplýsti sosialistur kom hann at gera eitt megnararbeiði fyri sosialismuna. Hann saman við Hans Jacob Lindberg og øðrum av

P. M. Dam

sínum starvsbroðrum á sleipistøðini hava verið við til at geva sosialismuni eina glamu av nokrum stórum og góðum, sum var á ferð. Tað var tíðliga sagt um felagið, at tað hysti teimum stinnastu og mest virdu monnum á plássinum.

Tað var eyðsæð, at Thomas Michael Strøm og Hans Jacob Lindberg vóru millum teir fyrstu fimm sosialistarnar her á plássinum, stovnararnar av felagnum. Hann var av sonnum ein álitismaður, nógv nýstur sum útsendingur hjá arbeiðarafylkingini — bæði sum fakfelagsmaður og sum politikari.

Hann var álitismaður í stjórn og aðra staðni líka frá felagsins stovningardegi, til hann sum 80 ára gamal maður fór hídani í 1957.

JOEN PAULI VANG

Fyrir vælgevin maður. Gjörði eitt dygdargott arbeiði fyri felagið. Hansara formannstíð var ikki long við tað, at hann kom at fara til Íslands at leita sær vinnu. Har kom hann í fylking við teimum, ið hildu tað vera beinast heldur at taka loysing frá Danmark enn at halda fram við ríkisfelagsskapinum og koma undir tann nazistiska jarnhelmin. Danmark var tá hersett av nazistum. Komu teir fyrst í klørnar á teirri nazistisku ørni, komu teir aldri undan aftur teirri óluku at liva í trældómi. Alt var betri enn nazisman. Men tá ið bregðið hasaði av, og nazisman var slegin og víð undirlutan, metti hann stóðuna í ríkisfelagsskapi við Danmark undir so frium og frælsu korum, sum stjórnarskipanin gav okkum, at gagna okkum best. Afturkomin til Føroya helt hann tí fram við at vera limur felagsins og slakaði ikki í orðgonguni fyri sosialismuni.

POUL ØSTER

Kendur sum ein av okkara frægestu mentamonnum. Fulltíkin í forovskum og øllum kunnleika í norðensku, norron sið og søgu. Mikil søgu- og bókmentamaður. Tað av góðum bókum, ið hann ikki kennir, kenna heldur ikki nøgvir aðrir innan fyri ríkið.

Tiltikin fyri sín góða vilja at rætta fólk eina hjálpandi hond við skriving og á annan hátt.

Maður skal duga meiri enn at mata seg, skal hann finna felið í teirri skriviliga arbeiði Poul Øster hevur lagt úr hondum — annaðhvørt tað so er talan um forovskt ella danskt.

Tað hevur so sanniliga ikki verið bara sosialir og vinnuspurningar, ið hava verið á lofti innan fyri felagið, men eisini og ikki í minni muni mentunarmál, sum hava staðið á breiddanum í felagsins stríðsskrá. Í Poul Østers barmi brann líka heitt fyri sosialum, vinnuligum sum fyri mentunarspurnum.

ANDREAS OLSEN OG VIGGO MORTENSEN

Kendur um alt landið sum tveir

av okkara bestu bátabyggjarum. Teir mongu opnu maskinbátarnir, sum teir vinnmennir Andreas Olsen og Viggo Mortensen hava bygt, verða ikki tiknir í leikum.

Socialisman brann hesum monnum líka heitt í barmi.

Bæði hava verið millum teir fremstu innanfyri arbeiðararræsluna. Tað mundi vera fá fundir í Fylking teir ikki vóru við til. Politiska og fakfelagsliga fylkingin av arbeiðarafjöldini var teirra loysunnarorð og mið og mál. Andreas Olsen var eisini eina tíð formaður Fylkingar og sat leingi sum sóknarstýrislimur, valdur av arbeiðarafjöldini. Hansara sterka siði í orðadrátti var logikurinn.

Tað sama kann sigast um Viggo Mortensen. Fjór hevur dugað betri at málborðið seg í myndum og greiðum og vælundirbygdað domum enn Andreas hjá Andrass, sum hann vanligu vør kallaður. Tá ið hann var vörðin maður og mátti leggja frá sær, segði hann hesi sterku og sonnu orð: „Socialisman er ein so góð sok, at bara teir, ið orka at gera fult mannarbeiði kunnu í longdini standa á odda og í andlegittinum, ið krevur mannin og er minni enn so altíð lika lætt og ein stuttleikur.“

Tað eru menn sum Andreas Olsen og Viggo Mortensen, ið skapa virðing fyri og álit til ta sosialistisku leiðina. Teir settu seg í hagarleið yvir í Liðini, tað ið undirskrivaði tók upp mitt starv sum lærari. Nú er dyrkað oki hjá teim til einar 4 kyr.

POUL HOLM

Maður, ið hevur lisið meiri enn flestir. Frá barnsbeini brann eldheit kensla fyri arbeiðaranna frigeringarrørslu. Fjór hevur betri enn hann duga at borið teir sosialistisku tankarnar inn í hitt unga liðið, sum altíð fylktist um hann.

Tað skyldast ikki minst honum ítróttarmanninum mikla, at hin uppvakandi ungdomurin tók sosialismuna náttúrliga og gjørdi hana til sína sok.

KARL JESPERSEN

Fyrirverandi ministari Bomholt kom einaferð um borð í eitt forovskt skip — Marité — sum lá í Føroyingahavnini.

Hann kom á tal við manningina, harimillum Karl Jespersen.

Bomholt er slitererur maður og kemur skjótt inn á bókaletur, og talaði hann serliga við Karl, ið segði honum hvørjar bókur, hann hevði lisið, millum annað bókur av Bomholt sjákvum.

Bomholt var heilt „imponeraður“ av hesum bókum mánningin og spurdi skrivarin av hesum, ið ið vit vóru komnir aftur í land, hvat hatta var fyri ein maður, hvør ið hann hevði studeað, nær ið hann tók studentakamina o.s.f.r. Tá ið eg upplýsti honum, at Karl hevði ongan skúla havt undan fólkskúlan, víldi hann illa trúgvaz, so imponeraður var hann av at finna kulturin so væl umboðaðan millum føroyskar fiskimenn á fjærleiðum uppi í Grønlandi.

Karl er av sonnum vitandi maður. Organisationshugsjónin hevur altíð ligið honum á hjarta. Hann hevur eisini havt fiskimanna álit. Varð valdur til formann í Suðuroyar fiskimannafelagi. Staðið sum formaður Fylkingar og javnaðarfelagsins á Tvoroyri. Karl Jespersen vil broyting. Hann vil handling. Hann ræðist stillast. Tað er deyðin, sigur hann. Men hann hevur noyðst at verið burturi fyrri at kunna fæða konu og børn.

Karl Jespersen er hugsjónarmaður, idealistur. Javnaðararræslan eigur í honum ein sterkan agitatur.

Hann gav arbeiðarastattini sína bestu megi. Vit unna honum gleðina at siggia arbeiðarafylkingina at útinnu tey roysnisbrøgd, sum hann dromvdi, skuldi verða ein veruleiki.

REINOLD SILA

Hann loysti Karl Jespersen av og situr í dag sum felagsins formaður.

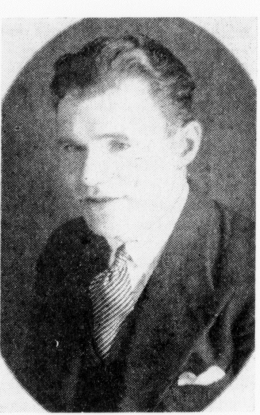
Tað er ikki ov nógv sagt, at hann telist millum hollastu javnaðarleiðarar. Ein stórir idealistur og góður talari, og dugir hann betri enn flestir menn at leggja orð síni og talur so, at tað, hann sigur, gongur út hjórtuni á sama hátt sum tað er komið frá hjartanum. Hann stendur innanfyrir broðrameingheitina, og hjá honum er sosialismunnar etikkur sam-

svarandi við tann kristna etikkin. Og hann kennir seg sum talsmann fyri báðar. Tað er hansara yvirbýsing, at hann sum kristin politisk ikki kann fylgjast á øðrum grundarlagi enn tí sosialistiska. Hann hevur gjørt og ger eitt veldugt arbeiði fyri menning av felaginum og sosialismuni millum fólk. Situr í sóknarstýrinum fyri arbeiðarafjöldina, valdur av henni.

Hevur leingi verið álitismaður — sóknarformaður — innanfyri fiskimannafelagið. Tað kann av sonnum sigast, at arbeiðar- og fiskimannafjöldin eiga í Reinold Sila hin trúgvasta og ágrýtnasta álitismanin. Tessverri kom hann fyri nokrum árum síðani til skaða umborð í einum trolara. Hann gongur sjúkurl og avlamin og er ikki fætur at gera nakað til muns fyri seg og síni. Men tað hevur ikki doyvt hansara eldhug fyri teirri sosialistisku hugsjónini, sum hann sigur er hin størsta, sum er fostrað her á fólsum.

Av teimum, sum annars igjøgnum felagsins 40 ára livitið hava verið felagsins stjórnarlímur og á annan hátt tess álitisfólk kunnu nevast:

Daniel Johan Strøm, Peter Karl Bech, Dánjal Bech, Ove Bech, Hans Hendrik Strøm, Olaf Strøm, Sigmund Strøm, Jens Mohr Mortensen, Poul Olsen, Maria í Skorti,

REINOLD SILA

Albin Ákesson, Jacob Pauli Petersen, Gustav Gislason, Hans Samsonson, Ove Djurhuus, Daniel Petersen, Johan Bech, Ella Midjord, Magdalena Olsen, Anna Olsen, Rudolf Niclasen, ið eina tíð var næstformaður felagsins og hovuðskraftin í stovningini av arbeiðsmannafelagnum í Fylking, Erik Larsen, Sverri Midjord, Poul Juel Kjør, Poul Arne Poulsen, Kaj Nolsøe, Jógvann Nolsøe (A) Jógvann Hansen, Daniel Johan Lave, Niels Peter Vang, Ingvar Joensen, Emil Jensen, Andreas Olsen, y. Otto Gram, Johan Hentze, Nicodemus Petersen, Anthon Dalfooss, Martin Thorsleinsson, Jacob Mortensen, Andreas Olsen (y), Niels Thomsen, Sofus Joensen, Emil Niclasen, Thamar Mortensen, Djóni Weihe, Mikjal Pauli Poulsen, Simun, Hammer, Marjun Niclasen, Eilif Lisberg, Niclas Olsen, Andreas Thomsen, Aksel Jensen, Kaj Meyer, Poul Einarson, Gerda Einarson, Hiorleif Poulsen, Kristin Holmsund, Óli Jacob Strøm, Thormann Sørensen, Stefanus Brimstrond, Julina Dimon, Andrea Joensen, Mortan Laðanberg, Christian Debes, Peter Petersen, Jaspur Holm, Jústinus Dimon, Alexander Dimon.

So framst eftirkomarnir verða líka sterki stríðsmenn sum teir, sum hava barst fyri sosialismuni í felagsins fyrstu 40 árum, vil hin fulli sigurin verða javnaðarflokkinum visur, áðrenn hiltur so long tíð er runnin aftur afturum.

Einki styttri enn fullur sosialistiskur sigur er mál okkara javnaðarmanna.

Í tí treysti streingja vit tað heiti, (Framhald á 5. síðu.)

SVAR TIL 5 SPURNINGAR

1) Í Himmalaya 2) Santiago de Chile 3) Malmö 4) Vísindum av varnsins plantu- og djóralliv 5) Í Pakistan.